

פניני הסופר

חובת ההרחקה משוחד

"לא תזבח לה' אלוקיך שור ושה אשר יהיה בו מום כל דבר רע" (וי' א')

פירש רש"י אזהרה למפגל בקדשים. והנה זהו אחד משה לאווין שכתובו בכיסא שלמה. ואינו ענין לדין ומשפט כבר כתבתי בזה במקום אחר [עי' לעיל].

וכעת נלע"ד ע"פ דאיתא הגמ', שחכמים הפליגו מאוד אזהרה מלקבל שוחד, אחד הביא לרב ענן כלכלה [כנתא דגים] ואמר 'דינא אית לי' ופסל רב ענן עצמו לדון לו. ומ"מ הפציר האיש שיקבל, כדי שיהי' כמביא ביכורים, וקבל ושלחו לדון לפני ר"ג, ומ"מ רב נחמן חשב שהאיש הוא קרובו של רב ענן, ועי"ז נסתתמו טענת בעל דין שלו, ונענש רב ענן שנסתלק ממנו אלי' הנביא ע"ש.

והנה מכשול זה בא לרב ענן, על אכילת הביכורים, שאותו אדם חשב לתת בתורת שוחד, אע"פ שלא נתקיימה מחשבתו, כי רב ענן לא דן אותו, ואכלם בתורת ביכורים מ"מ נפסלו במחשבה כמפגל בקדשים.

והנה גם הממלא גרונו של תלמידי חכמים ביין הוי כמנסך יין ע"ג מזבח, והמאכילו כאלו מקריב קרבן. אבל מ"מ יהי' רק לשמה ולא יהי' שום פגול מחשבת שוחד בדורון ההוא.

והיינו דכתיב בשש לאוין של דיינים אשר מכללם ולא תקח שוחד נאמר ג"כ לא תזבח לה' אלקיך שור ושה כל דיבור רע היינו מחשבה פגול ע"ד הנ"ל, ושייך שפיר בכיסא של שלמה. [תצד"ק]:

האדם צריך לשמור על גופו

"כי תצור אל עיר ימים רבים... לא תשחית את עצה לנדוח עליו גרזן, כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות כי האדם עץ השדה" (כ' יט')

נראה לפרש כי זה קאי על מלחמת הנפש, שהיא חלק אלוקי ממעל, העומדת תמיד במלחמה עם היצר הרע. והנה תחילה נוצר באדם היצר הרע. ואח"כ באה הנשמה לערוך מלחמה נגדו ולגרשו. זה כוונת הפסוק 'כי תצור על עיר' הוא גוף האדם שנמשל לעיר. [כמבואר בקהלת ט, יד] עיר קטנה וכו' ימים רבים, כי האדם כל ימי האדם יש מלחמה בין גוף לנשמתו. ואמר לא תשחית את עצה, שלא יסגף גופו עד אשר ישחיתנו ולא יקלקל ויחלש גופו ביותר, כי הקב"ה יצר את האדם כך לאכול ולשתות ג"כ, שיהיה לו כח אח"כ לעבודתו ית"ש ויתעלה זכרו.

כל שבט יש שופט ראוי לו

"שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלוקיך נותן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק"

נראה לפרש הנה ידוע מהאר"י די"ב שערים יש בשמים, מכון למנהגי י"ב שבטי ישראל, שעולה תפילתם שם כל אחד אל השער הראוי לו. והנה עניין זה הוא גם לגבי הורדת ההשפעה ושכל העיוני בחלקי התורה, לכל שבט שער וצניור להורדת שפעו, על דרך 'ותן חלקנו בתורתך' לכן רצה הקב"ה שיהיה סנהדרין השבט מתוכו ולא משבט אחר, דא"כ יצא משפט מעוקל ח"ו.

זהו שאמר הכא 'שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך' דייקא אשר ה' אלקיך נותן לך לשבטיך שיש להם י"ב שערים בשמים. הכי נמי יהי' השופטים והשופטים. ועי"ז ושפטו את העם משפט צדק, כל שבט ושבט לפי השופט שלו. [תקס"ב]:

חשיבות דיינים יותר מקרבנות

"שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך"

במדרש רבה הביא הפסוק 'עשה משפט וצדקה נבחר לה' מזבח' כזבח אין כתיב כאן, אלא **מזבח** שהקרבנות בזמן שבהמ"ק קיים, אבל הדינין לעולם.

צ"ע דבר זה שייך לכל המצוות נוהגות בזמן הזה, שעליהם נאמר 'נבחר מזבח' וא"כ מדוע אמר דווקא דיינים? וגם מה ענין מדרש זה לכאן.

וי"ל הרמב"ן הביא קושית הש"ס מסכת מכות, מפרשה זו משמע שאין מינוי הדיינים אלא בארץ ישראל דכתיב 'בכל שעריך אשר ה' אלוקיך נותן לך' והרי כתיב 'לחוקת משפט לדורותיכם' משמע נוהג בכל מקום. ולכאורה ניתן להקשות מהפסוק אצלנו 'למען תחי' וירשת את הארץ' משמע שעולה על חו"ל. וי"ל הנה עיקר מינוי הדיינים תלוי בארץ ישראל. ואנן שליחותי' עבדינו, ולולי אותן שבא"י לא הי' אותן שבחו"ל דנין כלל.

שכן אם אין סנהדרין במקומן סמוך למזבח, אסור לדון דיני נפשות. נמצא הכל תלוי במינוי דיינים בארץ ישראל. וזהו כוונת המדרש הנ"ל, הדיינים הללו נבחרים יותר מזבח, שאותן הזבחים הקרבים בזמן הבית, העילוי רק להם ולא לנו אך מינוי הדיינים אותן שבזמן בית המקדש הן הנה עדיין מועילות לנו וק"ל. [עה"ת]

• הפנינה •
קבלת עול

הנה מצוות מינוי דיינים, הוא דווקא בשעה שישראל נאספים למנות עליהם דיינים כשרים. לגדור פרצתם ומקבלים מהם מרות שגם יענישו את העוברים על דבריהם.

אפילו שאפשר שבמשך הזמן יקרה שהממנים בעצמם יחטאו, והדיינים יענישו אותם ממון או מכות- או מיתה. נמצא הממנים דיינים **מקבלים עליהם עול התורה כולה באותה שעה** וממנים על עצמם שופט בלתי יעברו על התורה שעה אחת. נמצא קיום כל התורה תלוי בשעת מינוי הדיינים הכשרים.

והיינו 'צדק צדק תרדוף למען תחי' וירשת את הארץ' פירש"י כדאי הוא מינוי הדיינים הכשרים שתחי' וירשת את הארץ, [תקפ"ו]:

עצות והדרכות לשנה החדשה..

אברהם דוד כבר עבר את גיל 22 ועדיין נמצא 'בהמתנה' הצער – הכאב שלו ושל המשפחה מסביב גדולים ביותר שאי אפשר לתאר. כמובן הרבה באמירת תהילים וסגולות לרוב. אך עדיין השידוך מתמהמה.

השבוע ביום ראשון לאחר תקיעת שופר, הכאב דקר אותנו מבפנים. הנה מתחיל זמן חדש, ונשארתי בקיבוץ כמעט לבד. פתח סידור בדיוק בדף של איגרת הרמב"ן, התחיל לקרוא, מול עיניו ראה המשפט 'בכל יום שתקרא יענוך מן השמים' דבר זה הכניס בו עוז וביטחון הנה יש הבטחה מהרמב"ן שמהשמיים יעזרו לי.

אבל כעבור יומיים נשבר פנה אל החבורתא הרה"ג דניאל שליט"א שחוף מהיכולת הלמדנית הוא גם ניחן בלב המבין טוב את נפש זולתו, ומהווה אוזן קשבת, קראתי איגרת הרמב"ן אך לא נושעתי. נו מה עם ההבטחה המפורשת? שאל אברהם דוד?

הרב דניאל ראה כמה הוא נסער הציע לו, בוא אלי בערב. נשב יחד וננסה לבדוק כיצד הסגולה של הרמב"ן עובדת. בעזרת ה' נמצא את הפתרון/ הישועה.

התקווה הידיעה שהיום בערב הולך לקבל מענה, שימחה אותנו, חמש דקות לפני הזמן הגיע לבית ר' דניאל. לאחר טעימה קצרה, יצאו לאוויר הפתוח.

לאט לאט אברהם חיים התחיל לתאר את כאבו, כמות ההשפלות שעבר, הביזיונות. התקוות שהתנפצו ועוד. וזעק בכאב נו היכן הישועה שהבטחת?

ר' דניאל לא נבהל, ואמר תפתח ואראה לך, נתחיל לקרוא 'שמע בני מוסר אביך... תתנהג תמיד לדבר כל דברך בנחת... כאשר תינצל מהכעס יעלה על ליבך מידת הענווה הטובה מכל הטוב'...

נחשוב לרגע מה קראנו כאן, 'מידת הענווה טובה מכל הטוב' המבט שלנו על החיים הוא, הכל מגיע לנו. הרי אנו מושלמים... וממילא כ"כ הרבה דברים מפריעים לנו. וטורדים את שמחת החיים. הנה אתה מגיעה לחיי הנישואים עם הרגשה, אני כ"כ טוב, הכל זהב המשפחה- הכישרונות- השכל, ממילא מגיע לי שידוך זהב טהור 24 קראט.

במצב כזה הקב"ה ברוב רחמיו מעכב את השידוך. אי אפשר לבנות בית יהודי, שהשכינה שורה בו מתוך גישה זו. חלילה הוא יוכל לקרוס מהר מאוד... דע לך אברהם חיים, הישועה קרובה נמצאת מעבר לדלת. קודם כל כמה תרגילים של עבודה עצמית... הקטנת השאיפות, לבוא ממקום של ענווה, תכונות אל יהיו אבני הפינה לבנין שיבנה בקרוב.

הבאנו פרט אחד, אך המטרה היא 'ללמד על הכלל כולו יצא' אם נתבונן נבחין אחוז ניכר מהבעיות, חוסר שביעות רצון, דכדוך ומרמור נובע מתפיסה זו. הרי הכל מגיע לי!!! בריאות, נחת, פרנסה בשפע, ילדים מוצלחים, מעמד חברתי מבוסס, וכזוה נעדר מתחילים לפתח סימנים של מחלות קשות ה"י.

רוצים ישועה/ להקל קצת מאווירת הלחץ, הנה הרמב"ן גילה את הסוד, נחזור ונשנן 'כאשר תעלה על ליבך מידת הענווה שהיא מידה טובה מכל המידות' הבעיות יתגמדו... פתאום נתחיל להרגיש טוב...

וזה שאמר לא תשחית עצה לגמרי, פירוש את תאות לבות בני אדם לא ישחית לגמרי לכבשם לגמרי בסיגופים, כי ממנו תאכל, שמזה יהיה לך פעולה כי תוכל לעבוד ה' בתמימות ואוכל פירות בעולם הזה וקרן קיימת לעולם הבא, ולכן אותו לא תכרות וק"ל: [כתב סופר עה"ת]

אזהרה שלא יהיה מהעצלנים העומדים

"צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלוקיך נותן לך" (טז כ)

יש לפרש ע"ד מצוה גוררת מצוה, ואמר שתהי' צדק רודף את הצדק, וממילא מצוה גוררת מצוה אחרת, 'למען תחיה וירשת' פירוש על דרך מה שאמרו חז"ל [ברכות י"ז] עולמך תראה בחיך, שעיי"ז תזכה שבחיך תירש ארץ העליונה.

ואמר עוד 'לא תיטע לך אשירה כל עץ אצל מזבח ה' אלוקיך אשר תעשה לך' הרמב"ן ז"ל כתב אשרה מלשון הלוך ואשוריו ומעגלותיך ע"ש. ויהי לפי דרכנו אזהרה למתפלספים בחכמת אנושית, לעלות ממנו אל הפילוסופיה האלוקים, אשר לא ניתן ללמוד רק בקבלה אמיתית מפי נביאנו, ואי אפשר לצרף שכל האנושי וילדי נכרים כי לא כנשים המצריות העבריות.

ואותן נקראו עץ משני סבות. א. כי הן חכמות אנושי המכוני עץ השדה, ב' על דרך הכתוב וידבר על העצים דכתיב בשלמה המלך ע"ה דקאי על אותן הטבעיות, וזהו לא תטע לך אשירה כל עץ אצל מזבח ה' אלוקיך באשר ציווה לילך ממדרגה למדרגה אמר שלא יטע אשוריי ע"י הטבעיות אנושי אצל מזבח ה' כינוי לחכמת התורה.

עוד הוסיף להזהיר 'ולא תקים לך מצבה אשר שנה ה' אלוקיך' היינו שלא יהי' מן העצלנים העומדים, כי אם מן המהלכים תדיר וזהו לא תקים מצבה. [תקנ"ד-נ"ח]:

ברכות שמים מעל

מעומק לב נביע את מיטב הברכות והאיחולים, אל מע"כ ידידנו היקר ידיו רב לו בהרמת קרן התורה בארץ ישראל.

ראש וראשון לכל דבר שבקדושה. אהוב למעלה ונחמד למטה

הרה"ח יעקב ליזרוביץ שליט"א

מנהל 'יהדות ותורה לעם'

על סיוע בהדפסת הגליון.

ויה"ר שחפץ ה' בידו יצליח להגדיל תורה ולהאדירה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, נחת דקדושה מכל יוצ"ח וברכת ה' תלווהו בכל אשר יפנה